

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1
Ζωγράφου, ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13
Χολαργός, ☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2015

A1. Ο συγγραφέας αναφέρεται στη σημασία των αρχαίων ελληνικών μνημείων. Αρχικά, θεωρεί ότι οι μνημειακοί χώροι πρεσβεύουν τη δημοκρατική αντίληψη ζωής, την αρχαιοελληνική αίσθηση κοινότητας, ενώ η ψυχαγωγική τους δράση παράγει μέχρι σήμερα πολιτισμό. Σύμφωνα με το συγγραφέα, ιδιαίτερα οι ελληνικοί θεατρικοί χώροι συμβάλλουν στην επαφή του παρόντος με το παρελθόν, στόχος άλλωστε της σύγχρονης αρχαιολογίας και απαίτηση της εποχής μας. Φυσικά, οι φθορές των αρχαίων κτισμάτων δυσχεραίνουν τη δυνατότητα αναβίωσής τους, όμως, η προσέγγιση του παρόντος μέσω του ιστορικού περιβάλλοντος καλλιεργεί τη συνείδηση προστασίας των μνημείων. Ακόμα, η ολοκληρωμένη καταγραφή του μνημειακού πλούτου, αλλά και η συνεργασία πολιτιστικών και τοπικών φορέων συνεισφέρουν στη γόνιμη προσέγγιση των μνημείων. Επομένως, η υιοθέτηση μιας τέτοιας αντίληψης απέναντι στα μνημεία συμβάλλει στην προστασία, αλλά και στην ουσιαστική βίωσή τους. (λέξεις 125)

B1.

α. Σ β. Λ γ. Λ δ. Λ ε. Σ

B2. α) Η παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων. Αρχικά, σε όλη την έκταση της παραγράφου εντοπίζεται η μέθοδος του αιτίου-αποτελέσματος, αφού ο συγγραφέας θεωρεί ότι η ολοκληρωμένη καταγραφή των μνημείων θα συντελέσει στη γόνιμη διαχείριση της μνημειακής κληρονομιάς («Η καταγραφή όλων των μνημείων αυτών [...] θα προσφέρει ένα πολύ σημαντικό εργαλείο στη συστηματικότερη διαχείριση αυτού του πλούτου»). Επιπλέον, στο χωρίο: «Η καταγραφή...αρχαίες μαρτυρίες» παρατηρείται η μέθοδος της διαίρεσης με διαιρετά έννοια «τα μνημεία» και μέλη της διαίρεσης τα «πολύ ή λιγότερα γνωστά μνημεία», τα «εντοπισμένα αλλά μη ερευνημένα» και τα μνημεία «των οποίων γνωρίζουμε ακόμη την ύπαρξη μόνο από αρχαίες μαρτυρίες». Στο χωρίο «με όλα τα δεδομένα τους... αυτού του πλούτου» υπάρχει ακόμα μια διαίρεση. Διαιρετά έννοια «όλα τα δεδομένα τους» και μέλη της διαίρεσης «...την ιστορία τους, τα χαρακτηριστικά τους, την κατάστασή τους και τις δυνατότητές χρήσης ή απλής ανάδειξής τους».

B2. β) ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ-ΦΡΑΣΕΙΣ

Πρώτα απ' όλα: Αρχικά, Πρώτον, πρωτίστως, πρώτα-πρώτα, Κατ' αρχάς
παράλληλα: ταυτόχρονα, συγχρόνως, την ίδια στιγμή
εξάλλου: άλλωστε

B3. α) ΣΥΝΩΝΥΜΑ

Εκτυλίσσεται: ξετυλίγεται, αναπτύσσεται, ξεδιπλώνεται, διεξάγεται, εκδηλώνεται, διαδραματίζεται
Κατάλοιπα: υπολείμματα, απομεινάρια, λείψανα, περισσεύματα
Επιδίωξη: σκοπός, στόχος
Προσέγγισης: επαφής, προσπέλασης, πλησιάσματος
Ολοκληρωμένη: πλήρη, σφαιρική, άρτια, τελειωμένη

B3. β) ΑΝΤΩΝΥΜΑ

αναπτυσσόταν: περιοριζόταν, υποβαθμιζόταν, συρρικνωνόταν, συμπτυσσόταν
δράση: αδράνεια, απραξία, στασιμότητα
ερευνημένων: άγνωστων, ανεξερευνητων, αδιερεύνητων
γνωρίζουμε: αγνοούμε
ανάδειξης: υποβάθμισης, υποβιβασμού, υποτίμησης, απόκρυψης, αποσιώπησης

B4. α) Η διπλή παύλα στο χωρίο «των πολύ... αρχαίες μαρτυρίες» λειτουργεί επεξηγηματικά. Συγκεκριμένα, ο συγγραφέας, αναφερόμενος στην ανάγκη καταγραφής των μνημείων του παρελθόντος, επεξηγεί-διασαφηνίζει ότι αναφέρεται στο σύνολο των μνημείων, είτε αυτά είναι γνωστά είτε είναι άγνωστα, είτε μελετημένα ή ανεξερευνητα, καθώς αυτή η καταγραφή θα οδηγήσει στην προσέγγιση του μνημειακού μας πλούτου.

B4.β) Το ρηματικό πρόσωπο που κυριαρχεί είναι το γ' ενικό και πληθυντικό με το οποίο προσδίδεται στο κείμενο αντικειμενικότητα, σαφήνεια και επιστημότητα ύφους ως ένδειξη αποδεικτικού λόγου. Συγκεκριμένα ε-

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1
Ζωγράφου, ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13
Χολαργός, ☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

φόσον ασχολείται με ένα θέμα κοινού ενδιαφέροντος και το προσεγγίζει με ουδετερότητα και αντικειμενικότητα αποδίδει με σαφήνεια τόσο την αξία των μνημείων ("...εκφράζουν στην αρχιτεκτονική...αρχαίο βίο.") όσο και τη στάση που οφείλει να τηρήσει ο πολίτης προς αυτά ("...δεν πρέπει...να οδηγούν σε αρνητική τοποθέτηση"). Άλλωστε συνδυάζει την αναφορική-κυριολεκτική χρήση της γλώσσας και το επίσημο ύφος λόγου προκειμένου να προσδώσει αξιοπιστία και να εξασφαλίσει ευρεία αποδοχή αυξάνοντας την αποδεικτική ισχύ των απόψεών του.

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: Ομιλία σε ημερίδα του δήμου

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ - ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΑ

Η ΕΠΑΦΗ ΚΑΙ ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

- Τα μνημεία αποτελούν ενσάρκωση και έκφραση του ελληνικού χώρου και τόπου, ενσωματώνονται πλήρως στο ελληνικό τοπίο και επιτρέπουν να κατανοηθεί ο χαρακτήρας του ιδιαίτερου τόπου που τα γέννησε. Έτσι, κάθε αρχιτεκτονικό δημιούργημα, μπορεί να αποδώσει την ιδιοσυγκρασία και τη φυσιογνωμία του χώρου, μέσα στον οποίο αυτό γεννήθηκε.
- Τα μνημεία επιτρέπουν στον επισκέπτη τη γνώση του παρελθόντος, την επαφή με τον πολιτισμό που δημιούργησε το μνημείο. Συνήθως τα μνημεία είναι αφιερωμένα σε θεούς, άρα μέσα από αυτά, δηλώνεται ουσιαστικά η κοσμοθεωρία του πολιτισμού. Στα μνημεία αντανακλώνται τα ήθη, τα έθιμα, η ιδιαίτερη κουλτούρα, οι συνήθειες, με λίγα λόγια, ο χαρακτήρας ενός πολιτισμού. Στα μνημεία αποτυπώνεται η ιστορία ενός λαού, οι αγώνες, οι αγωνίες, οι κατακτήσεις, τα πάθη και τα κατορθώματά του. Απαθανατίζονται οι σημαντικές στιγμές μιας κοινωνίας, μέσω αυτών κατανοούμε την ιδεολογία και τα πρότυπά της. Εντελώς διαφορετικό κοινωνικό χαρακτήρα αποκαλύπτει π.χ. ο Παρθενώνας με την παρουσία των απλών ανθρώπων στη ζωφόρο του σε σχέση με τις απεικονίσεις μιας βυζαντινής εκκλησίας.
- Τα μνημεία αποτελούν σταθμούς του παρελθόντος, σημάδια της ιστορίας, γιατί συνδέονται και ανακαλούν στη μνήμη τα γεγονότα του παρελθόντος και ταυτόχρονα συντηρούν τη μνήμη. Είναι, κατά κάποιον τρόπο, τα αποτυπώματα ενός λαού μέσα στο χρόνο, η γέφυρα που τον διασυνδέει με το παρελθόν. Μέσω αυτών ο λαός παραδειγματίζεται για το παρόν και το μέλλον, τα επικαλείται ως σύμβολα επιτευγμάτων και περηφάνιας. Λειτουργούν, επομένως, ως παρακαταθήκη της μνήμης, ουσιαστικά αποτελούν απτές αποδείξεις της παράδοσης ενός λαού.
- Ταυτόχρονα, λειτουργούν ως σημεία αναφοράς ενός λαού και συντελούν στη διασφάλιση της ιδιαιτερότητάς του. Είναι από τα πιο ισχυρά στοιχεία της πολιτιστικής ταυτότητας, πιστοποιούν την ύπαρξη και την πορεία ενός λαού μέσα στο χώρο και το χρόνο, είναι η απόδειξη της παρουσίας της κοινότητας μέσα στον κόσμο. Επομένως, μέσα από αυτά, ο λαός αυτοπροσδιορίζεται και διαφοροποιείται από τους υπόλοιπους μέσα στην παγκόσμια κοινότητα, ειδικά σήμερα, που είναι ορατός ο κίνδυνος της ξενομανίας και της πολιτιστικής ισοπέδωσης μέσα στην παγκοσμιοποιημένη πραγματικότητα.
- Τα μνημεία αποτελούν αφετηρία έμπνευσης για τη δημιουργία νέας πολιτιστικής πρότασης. Έτσι, η επίσκεψη στα ελληνικά μνημεία σημαίνει για όλους τους σύγχρονους ανθρώπους μια άμεση γνωριμία με τα αρχέτυπα του πολιτισμού, μια συνομιλία με τις πνευματικές μορφές που μας γαλούχησαν, ως αφορμή για νέες πολιτιστικές δράσεις, για νέα πνευματική παραγωγή.
- Εκτός από αφετηρία για πολιτιστική δημιουργία, λειτουργούν –τουλάχιστον για τους περισσότερους ανθρώπους –ως φορείς παιδείας και βαθιάς πνευματικής καλλιέργειας. Ειδικά τα αρχιτεκτονήματα της κλασικής αρχαιότητας διδάσκουν τις αιώνιες αξίες του μέτρου, της ισορροπίας, του υψηλού, του ιδεώδους, που, αν δεν μπορούν να ακολουθηθούν πιστά στην εποχή μας, τουλάχιστον μπορούν να εναρμονιστούν στα μέτρα της σύγχρονης αισθητικής.
- Τα μνημεία, πέρα από τη στενή εθνική τους ταυτότητα και πατρότητα, ανήκουν τελικά στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά. Αποτελούν σαφή απόδειξη της προσφοράς ενός λαού στην παγκόσμια πολιτιστική εξέλιξη, απόδειξη της συμβολής του στο παγκόσμιο οικοδόμημα. Αποδεικνύουν πως η μορφή, η πολιτιστική κατάκτηση και έκφραση μετουσιώνεται και αλλάζει μέσα στους αιώνες, υπόθεση που μάλλον είναι φανερό στην αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική.

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1
Ζωγράφου, ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13
Χολαργός, ☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΟΙ ΝΕΟΙ ΘΑ ΕΞΟΙΚΕΙΩΘΟΥΝ ΜΕ ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Μεγάλη προσοχή απαιτείται στην εκφώνηση του β' ζητούμενου, που περιορίζεται στις δράσεις με τις οποίες οι πολίτες και οι νέοι θα γνωρίσουν τα μνημεία και τους χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς. Καλό είναι, λοιπόν, να εστιάσουμε στο τι μπορούν να κάνουν πολίτες και νέοι, ποιες πρωτοβουλίες μπορούν να αναλάβουν, αποφεύγοντας τη θεωρητική προσέγγιση του ζητούμενου. Ας μην ταυτίζουμε, επομένως τις δράσεις με τη θεωρητική κατάρτιση, την παιδεία και το υπόβαθρο γνώσεων που χρειάζεται να διαθέτουμε για να αντιμετωπίσουμε κάποια θέματα. Αν συμπληρωματικά, μετά τις δράσεις, ο μαθητής έχει περιθώριο λέξεων και αναφερθεί στο ρόλο της παιδείας ως προϋπόθεση για να εξοικειωθεί ο νέος με την παράδοση, έχει καλώς. Σίγουρα, όμως, μόνο αυτό δεν αρκεί!

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΑΦΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

- Η περιήγηση, η εκδρομή αποτελεί τον πιο άμεσο και βιωματικό τρόπο επαφής κάθε ανθρώπου με τα μνημεία και την πολιτιστική κληρονομιά. Κάθε χώρος και μνημείο πολιτιστικής κληρονομιάς αφηγείται μια ιστορία για τον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι σκέπτονται, δρουν, χρησιμοποιούν τη γλώσσα, επικοινωνούν μεταξύ τους, προσεύχονται, αγαπούν. Κάθε μνημείο και χώρος πολιτιστικής κληρονομιάς συνδέεται με έθιμα και συνήθειες εκφράζοντας την εθνική μας συνείδηση. Όταν, λοιπόν, η εκδρομή, δεν έχει χαρακτήρα μόνο τουριστικό, αλλά συνδυάζει και τα χαρακτηριστικά της περιήγησης, τότε λειτουργεί ως φορέας παιδείας, διδάσκει και διαπαιδαγωγεί, διευρύνει τους ορίζοντες, εμπλουτίζει τη σκέψη, τη γνώση, την κουλτούρα ιδιαίτερα του νέου ανθρώπου, εξοικειώνει με την ιδιαίτερη παράδοση ενός τόπου, συμπληρώνει με άλλα λόγια την παιδεία και τον πολιτισμό μας.
- Η επίσκεψη της οικογένειας σε αρχαιολογικούς τόπους, σε τόπους όπου φιλοξενούνται μνημεία περασμένων εποχών, σε μουσεία και σε χώρους με ιστορικό ενδιαφέρον αποτελεί έναν ακόμα βιωματικό και άρα αποτελεσματικό τρόπο επαφής μας με την παράδοση. Κάθε ιστορικό μνημείο αποτελεί έκφραση του ελληνικού χώρου, αποτελεί γέφυρα που μας συνδέει με την εποχή και τους ανθρώπους που το δημιούργησαν. Αποκαλύπτει -εκτός από τις αισθητικές- τις ιδιαίτερες ιστορικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες που το γέννησαν, άρα αποτυπώνει τον πολιτισμό μέσα στο χώρο και το χρόνο.
- Η πραγματικότητα της ηλεκτρονικής εποχής προσφέρει τη δυνατότητα να γνωρίσουμε την παράδοση με τη βοήθεια της τεχνολογίας. Όλοι μπορούν με τα οπτικοακουστικά μέσα της εποχής -την τηλεόραση, το διαδικτυο- να πετύχουν την πρόσληψη πληροφοριών για έναν τόπο, να μάθουν, να γνωρίσουν, να ενημερωθούν. Η σύγχρονη τεχνολογία επιτρέπει ειδικά στους νέους τη σύνθεση εργασιών, ερευνητικών δηλαδή μελετών είτε από προσωπικό ενδιαφέρον είτε με αφορμή κάποια μαθητική δραστηριότητα, ώστε να ανακαλύψουν τόπους, έθιμα, παραδόσεις και άρα να συγκροτήσουν μέσα τους την πολιτιστική και εθνική τους ταυτότητα. Για παράδειγμα, ένας πρωτοποριακός τρόπος εξοικείωσης με τα μνημεία είναι το πρόγραμμα εικονικής πραγματικότητας που εφαρμόζεται στο Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού και μας φέρνει σε επαφή με τα ανάκτορα της μινωικής Κνωσού.
- Ακόμα και η ανάπτυξη εθελοντικής δράσης, η συμμετοχή δηλαδή κάθε ανθρώπου και ειδικά του νέου σε προγράμματα που αφορούν την προστασία ορισμένων τόπων, τη συντήρηση και ανάδειξη ιστορικών περιοχών ή περιοχών γενικά με πολιτιστικό ενδιαφέρον, καθώς και η συμμετοχή σε προγράμματα αγροτουρισμού, μπορούν να λειτουργήσουν ως ευκαιρίες επαφής και γνωριμίας με την παράδοση και την εθνική μας κληρονομιά.

-Εκτός από τις ατομικές δράσεις, οι νέοι μπορούν να αναπτύξουν δράσεις μέσα στα πλαίσια του σχολείου τους:

- A) Πολιτιστικές εκδηλώσεις, ημερίδες, αφιερώματα στην παράδοση και τον πολιτισμό, προσκλήσεις σε διανοούμενους και ανθρώπους γενικά των γραμμάτων μπορούν να ευαισθητοποιήσουν τους νέους για την παράδοση και την ιστορική μας διαδρομή. Εξάλλου, ακόμα και οι εθνικές εορτές των σχολείων, τα επετειακά αφιερώματα, οι παρελάσεις αποτελούν δράσεις με χαρακτήρα ιστορικό και εθνικό.
- B) Το σχολείο επιτρέπει συχνά την πραγματοποίηση ερευνητικών εργασιών (project) που ολοκληρώνονται με χρήση Η/Υ και τη βοήθεια του διαδικτύου. Μάλιστα, στα πλαίσια των εργασιών αυτών, συχνά πραγματοποιού-

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1
Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13
Χολαργός , ☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

νται και εκδρομές/επισκέψεις των μαθητών στους τόπους που αφορά η εργασία, ώστε να διασυνδεθεί η γνώση με την πραγματικότητα, άρα να γίνει πράξη η βιωματική-ανακαλυπτική μάθηση.

► ΓΕΝΙΚΑ, η επανασύνδεση της εκπαίδευσης με τη γενική παιδεία και η απόρριψη του εξειδικευμένου, τεχνοκρατικού μοντέλου γνώσης, επιτρέπει την ανάδειξη των κλασικών σπουδών και τη διεύρυνση της κατάρτισης, που πια αναβαθμίζεται σε γνώση ουσιαστική. Στόχος του σχολείου γίνεται η βαθιά και σφαιρική γνώση. Οι επιστήμες της ιστορίας, της πολιτικής, η αισθητική και καλλιτεχνική αγωγή, η επαφή με την ελληνική γλώσσα, όλος αυτός ο πλούτος της ιστορικής και πολιτιστικής μας διαδρομής προσφέρει στο νέο το γνωστικό υπόβαθρο που σήμερα χρειάζεται για να ανήκει στο παρόν δυναμικά, αλλά και για να μη λησμονεί το παρελθόν του...